

fjernede; andre, navnlig det, at man griber feil i Miblerne til Dannelsen, vil man derimod lettere kunne forandre. Jeg gaaer ud fra den Synsmaade, at Hovedgrundlaget for al høiere Dannelse for vordende danske Mænd er at søge i Kjendskab til Historien og til Modersmaalet. Jeg har aldrig kunnet indsee, at noget som helst Andet kunde indtage en høiere Plads end dette, og at dette hverken i Betydning for Skolen eller senere i Betydning for Livet kan vige for noget Andet. Men det er saa langt fra, at dette i Statskolen er stillet som det vigtigste, at tværtimod noget ganske Andet for lang Tid tilbage er stillet som det Første og Vigtigste, nemlig den latinske Classicitet. Jeg omtaler denne Green af Underviisningen med al Agtelse, jeg omtaler den med fuld Anerkjendelse af det vigtige Dannelsesmiddel, der ligger deri, men jeg vil aldrig kunne erkjende, at den bør være det, der indtager den første Plads, det, der skal tilmaale de andre Fag den Plads, der bliver tilovers. Denne Opfattelse og Ordning har, jeg kunde næsten sige, umindelige Tiders Udvikling for sig, det skal jeg villig indrømme, men jeg troer dog, at man desuagtet skal søge at komme bort derfra. Berettigelsen af den latinske Classicitet hviler jo væsentlig derpaa, at den skal udvikle vort Kjendskab til vor moderne Civilisations Bugge og Udvikling, men man overseer herved, at der er to Veie at søge den almindelige Dannelse paa, enten at gaae den vei, hvorfra vor Civilisation ganske vist er kommen, eller at forfølge den Udvikling, vor Folketamme har gennemgaaet. Vor Folketamme har taget Civilisationen fra forskellige Steder, men dog navnlig fra det classiske Samfund, der har afgivet den til hele vort moderne Samfund, og jeg troer, at det er lige berettiget, naar man vil lægge et Grundlag for den høiere Underviisning, da enten at see hen til Dannelsens Udspring, eller, hvad der efter min Mening i sine Følger vil være det Gavnligste, at see hen til det folkelige Udspring og at anlægge Dannelsens Fordringer derefter. Det, som skulde opnaaes ved den store vidtomfattende classiske Udbannelse, er jo to Ting, deels den reelle Udvikling og deels den formelle, idet man paa det reelle Omraade skulde faae Kjendskab til det classiske Samfund og i formel Henseende

skulde faae Grundlaget for al sproglig Kjendskab. Det er nu min Formening, at begge disse Ting kunne opnaaes ad andre Veie, og at de tildeels endogsaa ville kunne opnaaes bedre ad en anden vei. Naar man forsvarer den latinske Classicitet navnlig derved, at den er et Bølværk mod Materialismen — og dette Argument har man jevnlig vendt tilbage til, naar Striden har været om disse Gjenstande — da troer jeg, at dette Argument er bygget paa en fuldstændig Bildfarelse. Seer man virkelig den raa Materialisme nærme sig, troer jeg ikke, at man derimod vil finde noget som helst Bævn i nogen Art af Kundskaber, hverken dem, der ligge nærmere eller fjernere fra det praktiske Liv. Den raa Materialisme, som i sit Væsen kun er en jordist Opgaaen i det jordiske Livs Formaal, kan ikke imødegaaes og bekæmpes ved Kundskaber, men kun ved Aand og ved Troen paa, at der er noget Høiere udover det Jordiske, og da navnlig det, der peger udover det Jordiske i Almindelighed, det Religiøse, og udover de nuværende Slægtleds Levetid, nemlig Historie og Modersmaal. Jeg troer at turde erklære, at den Paastand, at Materialismen har en Modvægt i det classiske Studium, tilfulde er bleven gjendrevet ved Erfaringen, ved den historiske Udvikling paa de Steder, hvor den classiske Udvikling har blomstret i allerhøieste Grad. Der er ikke noget Sted, som i den Henseende giver noget mere slaaende Beviis for Urigtigheden af den Virksomhed, som man i denne Retning tillægger det classiske Studiums Udvikling, end Frankrig. Navnlig i den Tid, som gik forud for den sidste Omdannelse, der skete ved Loven af 15de Marts 1850, havde man her, saaledes som Sagen var ordnet ved et Decret af 1808 og en senere Lov af 1833, grundlagt Underviisningen saa fuldstændigt som nogetsteds paa de saakaldte Humaniora, paa den classiske Udbannelse — mere fuldstændigt end det i den nyere Tid nogeninde har været Tilfældet her i Landet og de fleste andre Steder. Men hvad blev Følgen heraf? Hvad affødte denne Underviisning? Den affødte — tværtimod dets Paastand, der opstille Classiciteten som Modsetning til Materialismen — den crasseste Materialisme! Man kan ikke see noget Skrift om disse Forhold.